

Aktuální úkoly rozvoje vojenskovodecké práce v ČSLA po XV. sjezdu KSČ

XV. sjezd KSČ ocenil úspěchy, kterých jsme dosáhli ve všech oblastech společenského života při plnění linie XIV. sjezdu KSČ, a stanovil cíle dalšího programu rozvoje vyspělé socialistické společnosti.

Závěry XXV. sjezdu KSSS, XV. sjezdu KSČ i sjezdů ostatních bratrských komunistických stran ukazují, že v hospodářské strategii komunistických stran zaujímá stále výraznější místo vědeckotechnický pokrok.

Sjezdové jednání zdůraznilo, že hlavním úkolem vědy je dále rozšiřovat a prohlubovat výzkum zákonitostí přírody a společnosti, stále více přispívat k řešení aktuálních problémů výstavby MTZ socialismu a komunismu, urychlovat vědeckotechnický pokrok k růstu efektivnosti výroby, ke zvyšování životní a kulturní úrovně lidu a k utváření komunistického světového názoru pracujících. Přitom prohlubovat poznání zejména v těch oborech, kde vědecké poznatky otevírají možnosti k řešení perspektivních problémů spojených s budováním rozvinuté socialistické společnosti a intenzivně využívat možností postupné integrace socialistické vědy.

Náročné úkoly současné etapy kladou nové požadavky i na tvůrčí uplatňování marxisticko-lenínské teorie a na rozvoj společenských věd. Účinnost vědeckého poznání a jeho uplatňování v praxi stále více závisí na vzájemném propojení společenských, přírodních a technických věd, na komplexnosti teoretického přístupu a na vzájemném obohacování základního a aplikovaného výzkumu.

Úkoly a požadavky, které vytyčil XV. sjezd KSČ vědeckotechnickému rozvoji ve společnosti, se přímo promítají i do podmínek ČSLA, neboť v duchu Leninova odkazu chápeme výstavbu socialismu v jednotě s jeho obranou proti imperialistickému nepříteli. Důsledná marxisticko-lenínská analýza mezinárodní situace na XXV. sjezdu KSSS poukázala na fakt, že nebezpečí války ze strany imperialismu není plně zažehnáno. Proto i XV. sjezd KSČ zdůraznil, že je nutné pokračovat ve zvyšování obranyschopnosti naší země a v souladu s našimi nejvlastnějšími zájmy upevňovat spojenecké svazky a plnit závazky, které vyplývají z našeho členství ve Varšavské smlouvě.

Vědeckotechnický pokrok ve společnosti má přímý a bezprostřední odraz i ve vojenské moci socialistického státu, v rozvoji socialistické vojenské vědy a v rozvoji vojenskotechnické základny ozbrojených sil. Za rozhodující je nutné považovat využívání výsledků a poznatků především sovětské vojenské vědy. Využívání vědeckotechnického pokroku je tedy základem kvalitativního zdokonalování a zvyšování bojeschopnosti a bojové pohotovosti ČSLA v rámci armád členských států Varšavské smlouvy.

Závěry XV. sjezdu KSČ i aktivity v ČSLA k jejich realizaci vytyčují aktuální úkoly rozvoje vědy a výzkumu v podmínkách ČSLA, mezi které zejména patří:

- prohlubování vedoucí úlohy strany v této oblasti;
- intenzifikace vědeckovýzkumné činnosti pro potřeby další výstavby ČSLA, pro zvyšování obranyschopnosti státu i pro potřeby armád členských států Varšavské smlouvy;
- efektivnější využívání poznatků vědy a výzkumu celostátní i spojenecké základny, zejména sovětské vojenské vědy;
- intenzivnější zapojování úsilí vědeckovýzkumné základny ČSLA do integrace a koordinace s vědeckovýzkumnou základnou ČSSR i ostatních socialistických států, především Sovětského svazu;
- zkvalitňování organizátorské a řídicí práce, aby výsledky vědy a výzkumu byly v co nejkratším čase a s maximálním efektem zaváděny do praxe vojsk a
- všestranné zabezpečování výzkumů.

K realizaci těchto důležitých úkolů jsme již po květnovém zasedání ÚV KSČ v roce 1974 k otázkám vědeckotechnického rozvoje přistoupili ke zpracování rozhodujících materiálů v ČSLA, které v současné době upřesňujeme a dokončujeme. Mám na mysli tak významné návrhy koncepčních materiálů, jako jsou: hlavní směry výzkumu a vývoje v ČSLA, rozvoj vědeckovýzkumné a vědeckoinformační činnosti pro potřeby obrany státu, optimální výhledová struktura VVZ ČSLA, cílový model systému VTEI ČSLA, návrh 6. pětiletého plánu vědecké práce MNO apod. Jejich postupná a důsledná realizace po schválení bude představovat doslova novou etapu rozvoje vědy a výzkumu v ČSLA.

Klíčovou otázkou je **další prohlubování mezinárodní socialistické vojenskovědecké spolupráce**. XXV. sjezd KSSS a spolu s ním i náš XV. sjezd KSČ i sjezdy bratrských komunistických a dělnických stran věnovaly velkou pozornost otázkám dalšího efektivního rozvoje vědecké práce socialistických zemí. Naše věda a technika, zdůraznil s. Husák na XV. sjezdu KSČ, mohou udržet krok se světem jen tehdy, bude-li se na tomto úseku dále prohlubovat a rozšiřovat spolupráce se Sovětským svazem i ostatními socialistickými zeměmi. V důsledku toho dochází v různých oblastech rozvoje vědy a techniky k jejich hlubší koordinaci a postupné integraci. Tato tendence se nyní prohloubila a promítá se i do oblasti vojenskovědecké práce. To ukázala porada představitelů vojenskovědních orgánů, vojenských vydavatelství a redaktorů vojenskoteoretických časopisů členských států Varšavské smlouvy.

Na této poradě byl vysoce vyzdvížen princip proletářského internacionalismu a jeho praktické plnění ve spolupráci bratrských armád. Náčelník štábu Spojených ozbrojených sil mimo jiné uvedl, „že nastal čas, kdy budeme muset těsněji koordinovat úsilí bratrských armád v oblasti vojenské vědy“.

Růst této úlohy vojenské vědy vyplývá z některých důležitých podmínek, které tato porada rovněž zdůraznila. Především z vysoké dynamiky světových procesů, složitého charakteru vztahů mezi státy, možností náhlých zvratů ve vývoji událostí; v důsledku toho může dojít k nenadálému zostření situace, což má velký vliv na všechny stránky vojenství.

Dále tento růst závisí na nových kvalitativních změnách v rozvoji prostředků ozbrojeného zápasu, na zvýšení kvalitativního rozdílu mezi vedením minulé a možné budoucí války, pokud by ji imperialisté rozpoutali.

Z toho vyplývají nové, vyšší požadavky na organizaci a efektivnost vojenskovo vědecké práce. Proto také v ČSLA považujeme otázky dalšího zlepšování koordinace vojenskovo vědecké práce mezi bratrskými armádami za velmi aktuální úkol, jehož řešení přispěje k dalšímu upevňování bojové jednoty a síly našich armád.

Vydeme-li z celkových našich podmínek i současného stavu koordinace vojenskovo vědecké práce, domníváme se, že další zlepšení koordinace této práce by mohlo sledovat cíl: na základě plného využití zkušeností a poznatků sovětské vojenské vědy i vojenskovo vědecké práce bratrských armád členských států Varšavské smlouvy dále rozvíjet a zkvalitňovat vzájemnou výměnu vědeckých poznatků, soustřeďovat síly a prostředky k řešení hlavních úkolů vojenskovo vědecké práce, odstraňovat její neúčelné duplicity, docilovat efektivnějšího využití vojenskovo vědeckého potenciálu našich armád v zájmu dalšího upevnění bojové jednoty a všestranného zvyšování jejich bojové síly a připravenosti.

K dosahování tohoto cíle vede řada cest. Za základní považujeme cílevědomé rozvíjení těch způsobů práce, které se již osvědčují, navázání na ně a postupné přecházení k vyšším typům spolupráce.

Tato spolupráce se podle našich poznatků úspěšně rozvíjí různými způsoby. Uskutečňuje se poskytováním vojenskovo vědecké, vědeckotechnické a jiné odborné literatury a časopisů. Probíhá výměna poznatků z různých oblastí vědy a techniky při poradách a shromážděních. Uskutečňuje se zobecňování a předávání zkušeností z výstavby armád, bojové a politické přípravy vojsk a štábů, z rozvoje vojenského umění na poradách, ve sbornících vydávaných štábem Spojených ozbrojených sil, výměnou poznatků na konferencích, sympozích a při konzultacích. Ve velmi širokém rozsahu jsou předávány poznatky při školení kádrů, včetně vědeckých. Rozvíjí se koordinace a dělba vědeckovýzkumných a experimentálních konstruktérských prací v oblasti rozvoje vojenské techniky. Dobré zkušenosti z koordinace a výměny poznatků jsme již získali např. v oblasti mechanizace a automatizace velení, ve zdravotnickém a veterinárním výzkumu i v rozvoji topogeodetických služeb. Vznikly i společné vědecké práce jako např. práce vojenských historiků Sovětské armády a ČSLA „Na věčné časy“, věnovaná 30. výročí vítězství nad fašismem společnému boji a přátelství socialistických armád.

Zvláště velikou a všestrannou pomoc poskytuje Sovětská armáda vysíláním lektorů, specialistů různých profesí, předáváním řádů, předpisů, učebnic, výcvikových pomůcek a podobných materiálů. Za tuto nezištnou pomoc jsme velmi vděční, protože máme za to, že sovětská vojenská věda a její součást sovětské vojenské umění jsou nevyčerpatelným zdrojem poznání pro vojenskou teorii i praxi ČSLA. Historická zkušenost jasně prokázala, že kdo této zásady nedbal, škodil zájmům pracujícího lidu a pevně internacionální obraně socialismu. Proto také máme za to, že další rozvoj vojenskovo vědecké

práce v ČSLA musí zajistit, aby všechny nahromaděné poznatky a zkušenosti vojenské vědy Sovětské armády byly předmětem neustálého studia o tvůrčího uplatňování v praxi naší armády.

V tomto duchu je také v ČSLA vypracován výhled zaměření výzkumu a vývoje a podle něho i orientována výzkumná a vývojová základna pětiletým plánem vojenskovědecké práce MNO na léta 1976—1980. Ten klade důraz na řešení vybraných problémů v návaznosti na výsledky vojenskovědecké práce Sovětské armády a ostatních bratrských armád.

Proto za perspektivní cestu zlepšení koordinace vojenskovědecké práce mezi armádami Varšavské smlouvy považujeme realizaci společného plánu této práce. Toto úsilí plně podporujeme a máme za to, že se stane základnou účelné dělby práce a rozšíření možností řešení našich společných úkolů.

Aby plán splnil své poslání, je třeba při jeho realizaci uplatňovat jednotné metodologické přístupy v souladu s cíli, obsahem, zásadami, formami a metodami sovětské vojenské vědy.

Cesta společného plánování vojenskovědecké práce vyžaduje řešit i řadu otázek spojených s koncepcemi úkolů, s předáváním a využíváním výsledků výzkumu, i další problémy spojené s realizací plánu, především zabezpečení plnění výzkumných úkolů vysoce kvalitními kádry a systematickou účinnou kontrolou.

Koordinaci úsilí ve vojenskovědecké práci přispívá i to, že jednotný plán vychází jak ze společných potřeb, tak i ze specifických potřeb a možností jednotlivých armád.

Další důležitou cestou spolupráce socialistických armád je prohloubení výměny vědeckých prací a článků s doporučením k vzájemné publikaci ve vojenském tisku; dále vzájemná výměna informací o ukončených vojenskovědeckých úkolech, které je možné poskytnout k vzájemnému využití. Tomu napomůže i zavedení a vydávání unifikovaných kartotečních záznamů v ruštině u všech našich armádních informačních materiálů typu časopisů, knih i vědeckých prací, popřípadě i výměny na vyžádání. Jedním z možných způsobů takové informace by mohl být i referátový sborník vyřešených vojenskovědeckých úkolů, popřípadě i jiných vybraných vědeckých prací.

Kromě těchto dosavadních i nových cest vidíme další možnosti ke zlepšení koordinace v účelném výběru a společném konání i vyhodnocování zkušebních cvičení, v uskutečňování konferencí a seminářů i výměně odborníků a lektorů ke klíčovým úkolům společného plánu vojenskovědecké práce. U důležitých společných úkolů, v případě souhlasu účastníků řešitelů, by bylo možné zvážit i otázku vytváření dočasných řešitelských kolektivů, nebo jiné formy užšího propojení úsilí příslušných orgánů a pracovišť.

Předmětem koordinace rozvoje vzájemné spolupráce ve vojenskovědecké oblasti by se mohly rovněž stát i otázky společné přípravy vojenskovědeckých kádrů nebo jejich stáží na vybraných vědeckovýzkumných pracovištích či akademích.

Jak je zřejmé, existují k dalšímu zlepšení koordinace vojenskovědecké práce mezi bratrskými armádami různé formy spolupráce. Řada z nich se již postupně uskutečňuje.

Při hledání způsobů dalšího rozvoje koordinace vojenskovědecké práce mezi bratrskými armádami je nutné vidět, že jejich řešení klade velké nároky nejen na naši vědeckovýzkumnou základnu, ale i na příslušné funkční orgány.

Je nutné, abychom všichni k plnění úkolů, které z koordinace spolupráce socialistických armád ve vědě vyplývají, přistoupili s maximální důsledností a všemožně napomáhali řešení společných úkolů v zájmu internacionální obrany socialismu a míru, v souladu s politikou komunistických a dělnických stran zainteresovaných socialistických zemí.

Kvalitní plnění úkolů rozvoje vojenskovědecké práce je podmíněné **zvýšením vědeckosti a komplexnosti řízení vědy a výzkumu** na jednotlivých stupních velení. Je třeba důsledně pochopit, že improvizované řízení v této oblasti je nemožné a že je nutné postupně teoreticky zvládnout a do praxe prosazovat sovětské poznatky o řízení vědy samotné, což je záležitost ne lehká a vyžaduje soustavné vzdělávání zejména těch kádrů, které se bezprostředně na řízení vědy a výzkumu podílejí.

I když řízení vědy a výzkumu je neoddělitelnou součástí práce velitelů a náčelníků, dostává se do popředí otázka připravenosti těch funkcionářů, kteří tuto činnost prakticky v rámci svých funkčních povinností vykonávají. Ke zvýšení jejich úrovně GŠ ČSLA v tomto výcvikovém roce organizoval první školení. Zúčastnili se ho organizátoři vědy správ MNO, vojenských okruhů a letecké armády, vojenských akademií, vojenských vysokých škol a náčelníci oborových vědeckoinformačních středisek ČSLA. Školení, podle hodnocení účastníků, mělo vysokou úroveň, ukázalo náročnost a složitost celé problematiky v komplexu a stalo se tribunou široké výměny zkušeností z oblasti řízení vědy a výzkumu. Akce byla významným příspěvkem k realizaci závěrů XV. sjezdu KSČ v oblasti vědy v ČSLA, neboť bez přípravy kádrů se nedá zkvalitnit řízení v této oblasti. Náročnost tématiky současně ukázala, že její zvládnutí se nemůže stát záležitostí jednorázové akce; naopak, musí být předmětem neustálého studia.

Jedním z důležitých úkolů v oblasti řízení vědy a výzkumu je podstatné zvýšení efektivity vojenskovědecké práce. Rozhoduje o ní především její správné cílové zaměření, a to v návaznosti na využití výsledků sovětské vojenské vědy. Dále určení vědecky zdůvodněných úkolů výzkumu, které musí být v souladu s rostoucími požadavky na rozvoj technické úrovně výzbroje, na růst palebné síly vojsk a na dynamiku bojové činnosti vojsk. To vyžaduje, aby výzkum v ČSLA se intenzivně zapojil do integrace a koordinace s celostátní výzkumnou základnou a s výzkumnými základnami armád členských států Varšavské smlouvy.

Úkoly výzkumu musí být dále konkretizovány v plánech vědecké práce a zaváděny až do praktické realizace. Také tam se projevuje řada nedostatků, neboť na výzkum se často kladou požadavky, které si praxe může vyřešit sama, a naopak, výzkum nemůže dávat praxi výsledky v tak obecné formě, že není možné jich využít. Nemůže dávat výsledky nekvalitní, teoreticky nezdvoudněné, neboť praxe takovéto výsledky nepřijímá. Celkový efekt zadání takovýchto úloh je nízký, až nulový. K odstranění těchto nedostatků je nutné zvýšit i úroveň rozborové činnosti, která musí dávat co nejobjektivnější podklady k rozhodování v oblasti vědy a výzkumu na jednotlivých stupních velení a řízení.

Dalším vysoce aktuálním úkolem vědeckého řízení v této oblasti je organizování výzkumů a jejich kvalitní kádrové zabezpečení. To předpokládá koncentrovat úsilí na kvalitní splnění úkolů 6. pětiletého plánu vědecké práce MNO, zejména úkolů, které vyplývají z plánu vojenskovědecké práce Spojen-

ných ozbrojených sil na léta 1976—1980, úkolů zvláštní části státního plánu a rozhodujících resortních úkolů a jejich zabezpečení špičkovými pracovníky.

Současně, ne dosti příznivá kádrová situace ve výzkumné základně ČSLA vyžaduje do výzkumu více zapojit kvalifikované vedoucí pracovníky na jednotlivých stupních velení, zejména ve vojenskovědní oblasti (operační umění a taktika). K tomu je nezbytné překonávat názory, že vojenskovědecká práce je záležitostí jen pracovníků výzkumné základny ČSLA. Naopak, právě úzké spojení teorie a praxe u vedoucích pracovníků je předpokladem úspěšného řešení výzkumných úkolů. Z tohoto hlediska se musíme učit od Sovětské armády, kde i přes příznivou kádrovou situaci ve vědeckovýzkumné základně, jsou vedoucí pracovníci intenzivně zapojováni do řešení výzkumných úkolů; to se odráží na kvalitních výsledcích výzkumů. Nestarat se o to, kdo řídí a pracuje na důležitých výzkumných úkolech, by bylo politicky i odborně škodlivé.

S tím úzce souvisí i otázka vytváření podmínek k zabezpečení postupného naplnění pracovišť výzkumné základny ČSLA politicky a odborně kvalitními kádry, k jejich stabilizaci a další zvyšování kvalifikace v duchu usnesení předsednictva vlády ČSSR č. 33/76. Nepříznivá kádrová situace, zejména v oborech vojenskovědní oblasti, vyžaduje rozhodné řešení. To znamená orientovat se na přípravu mladých vědeckých kádrů, a to již na vojenských vysokých školách, hledat a uvolňovat talentované pracovníky od vojsk na základě zdůvodněné perspektivní potřeby výchovy nových vědeckých pracovníků jednotlivých druhů vojsk a služeb.

Vědecké řízení v oblasti vědy a výzkumu vyžaduje podstatně zkvalitnit kontrolní činnost. Poznatky ukazují, že kontroly byly převážně zaměřeny jen na formální aspekty plnění plánu vědecké práce, což nestačí. Jestliže jsme včera považovali za úspěch, že plán je plněn, že autorita plánu vědecké práce se obnovuje, musíme se dnes ptát na kvalitu výzkumů, na jejich přínos pro ČSLA i pro spojenecké armády; na efektivnost práce týmů i jednotlivců, na to, zda vynaložené prostředky jsou úměrné dosaženým výsledkům, na přičiny zdoluhavého zavádění kvalitních výsledků výzkumu do praxe apod.

K takovému chápání kontrolní činnosti v této oblasti bude nutné vysílat kvalifikované kontrolní skupiny, které mohou dát důležité podklady pro vyhodnocení organizačnické a řídicí činnosti ve výzkumu nejen na kontrolovaném stupni, ale i na nadřazeném stupni.

Závažné úkoly nás čekají i v oblasti normotvorné činnosti, vědeckoinformačním a ekonomickém zabezpečení vědy a výzkumu. Půjde zejména o zavedení pořádku do oblasti odměn a prémiování za vědeckovýzkumnou činnost. Intenzivní práce pokračují na rozpracování kritérií pro měření efektivnosti vědeckého úkolu, výzkumného pracoviště i jednotlivého pracovníka. Značné úkoly nás čekají na úseku postupné integrace a automatizace systému VTEI ČSLA. Konečně jsme zahájili práce i na efektivnějším využívání materiálně technického zabezpečení výzkumu v ČSLA.

Řešení všech těchto náročných úkolů v oblasti vědy a výzkumu můžeme splnit jen v družném úsilí velitelských a politických orgánů a stranických organizací.

Na XV. sjezdu KSČ s. Husák zdůraznil: „Zápas za vědeckotechnický rozvoj je jedním z předních úkolů celé strany. Povinností komunistů je být v čele úsilí o neustálý technický pokrok, všestranně podporovat nová technická řešení a vést důsledný boj proti technické strnulosti a rutině.“